

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 8 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
Pentru România 15 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Primește!
Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Asociațiunea la Beiuș.

Cea mai mare însoțire a noastră, „Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român” și-a ținut, precum am vestit, adunarea sa anuală la Beiuș, în zilele de 27 și 28 August, cu care prilej, ca de obicei, s'au dat și frumoase sărbări românești.

După-cum aflăm, adunarea și sărbările au avut o reușită strălucită, luând parte la ele o mulțime de Români fruntași din toate părțile locuite de Români și din Biharia, unde se află Beiușul. Între aceștia au fost și 1000 de țărani din jurul Beiușului, ceea ce este un fapt frumos și înveselitor.

Peste tot Românii din Beiuș sunt vrednici de toată lauda, de oare-ce n'au cruțat nimic pentru de a face o bună primire oaspeților și a contribui la buna reușită a adunării și a sărbărilor.

Primirea comitetului.

Comitetul central, dimpreună cu o mulțime mare de oaspeți a sosit Vineri seara la orele 7 $\frac{1}{2}$, la Beiuș. Deja pe cale a fost salutat comitetul la Oradea-mare și la comuna Sâmbățișag, ear' la gara din Beiuș, care era ticsită de lume, a fost salutat cu o frumoasă cuvântare de protopopul Beiușului, Augustin Antal. La vorbirea aceasta a răspuns presidentul I. M. Moldovan, arătând scopurile „Asociațiunii”.

După sosire a fost o întrunire de cunoștință, unde mai mulți clerici din Sibiu, cari fac parte din vestitul cor al lui Dima, au înveselit publicul cu câteva doine încântătoare, pornite dela inimă.

Ziua de 27 August.

În ziua de 27 August, ziua de Sf. Marie, s'a ținut cea dintâi *ședință*, după care a urmat *banchetul* și seara *concertul*.

Înainte de *ședință* s'a ținut slujba d-zeească în amândouă bisericile române. Comitetul central a fost în amândouă bisericile. În biserica gr.-orientală au fost două coruri, unul din Beiuș și corul clericilor din Sibiu. Cântările au fost foarte frumoase. Asemenea și în biserica gr.-cat., unde protopopul Antal a rostit o predică frumoasă.

Ședința I.

După slujba bisericească, la 11 oaspeți, s'a început *ședința I.* A des-și-o presidential I. M. Moldovan prin o cuvântare măduoasă, în care a arătat mărețele scopuri ale „Asociațiunii”. La cuvântul acesta a răspuns dl Iosif Vulcan, salutând în numele Bihorenilor venirea „Asociațiunii” la Beiuș.

După aceasta s'a trecut la *debateri* și s'au ales 4 comisii: pentru luarea în seamă a raportului comitetului și a socotelilor, apoi pentru înscrierea de membri noi și încasarea taxelor. Se prezentă apoi unele propuneri și se cetesc mai multe telegrame de salutare, sosite din deosebite părți. Între aceste amintim telegrama metropolitului Miron Romanul, apoi a redacțiunii foilor noastre de armătorul cuprins:

Sibiu, 27 August.

Redacția foilor naționale salută adunarea „Astrei” pe pământul Bihorului, dorindu-i succes.
Tribuna și Foia Poporului.

Ședința s'a încheiat cu citirea unei părți din raportul despre lucrările noastre literare (cărți noue eșite), care l-am făcut cunoscut cetitorilor în nrul trecut.

Banchet și concert.

După *ședință* s'a ținut la 2 ore d. a. banchetul, la care au luat parte 300 de persoane. Aici s'au rostit mai multe toast frumoase și interesante, vorbind între alții presidentul I. M. Moldovan, Buteanu (Beiuș), Pop de Băsești, Diamandi, vicarul Barbuloviciu, Dr. Roșca etc.

Seara s'a dat *concert* și producție teatrală în pavilionul (satra) de scânduri, pregătit anume. A luat parte un public foarte mare. Producția teatrală și cântările au ieșit foarte bine; corul, instruit și dirijat de dl Nicolae Diamandi, catichet și profesor în Beiuș, a fost la culmea chemării sale, făcând cinste dlui Diamandi și Beiușenilor.

Ziua de 28 August.

Duminecă, în 28 August, s'a ținut *ședința a II-a*, în care s'au adus hotăriri de mare însemnătate pentru înaintarea „Asociațiunii”, seara s'a dat un bal strălucit, ear' a doua zi, Luni, mai mulți din oaspeți au plecat la locul de scaldă al episcopului Pavel, la „Stâna de Vale”.

Ședința a II-a.

În *ședința a II-a* au raportat comisiile alee în *ședința* primă. Raportul comitetului s'a luat la cunoștință. Ca taxe dela membrii au intrat pe-te 1300 fl.

S'au primit propunerile comitetului privitoare la mișcarea literară, și s'a hotărât întemeierea secțiilor literare și că „Asociațiunea” se între în legături frățești cu celelalte însoțiri culturale ale noastre.

În sfârșit s'a ales de secretar I. Dr. Diaconovich și s'a ales de nou fostul comitet, în frunte cu canonicul I. M. Moldovan.

Despre lucrările *ședinței II.* vom mai scrie în numărul viitor.

FOIȚA.

Peatra înțelepciunii sau vorbe adevărate.

Adunate de I. Daria.

În întunerecul nopții recunoaște omul prețul luminei, în singurătate plăcutul glas al unei salutări omenești, în necaz stringerea prietenoasă a unei mâni frățești.

Krummacher.

Lucrul e podoaba cetățeanului,
Binecuvântarea este prețul muncii.

Schiller.

Lucrul este balsamul vieții,
Munca este izvorul virtuții.

Herder.

Ori-ce primejdie recunoaște un domnitor
cărmitor — acela e curajul.

E. Wagner.

A te lupta cu tine însuși este cea mai
greă luptă și a te învinge pe tine este cea
mai glorioasă învingere.

Logan.

Petrea.

Baladă populară, auzită dela tinera Rozalia Crețu, comunicată de Nicolae Popa Manițu din Comăna-Infer.

Frunză verde de pe lunci,
Strigă Petrea din Prelogi.
Printre lunci prin văi adânci
Aleo! Valeo! văi adânci.
Maică-sa 'mi l'auzea
Și din graiu așa-'mi grăia:
„Ce ți Petreo dragu maicei?
„Ori opincile le-ai rupt?
„O i merindea o-ai sfârșit?
„O i boii că 'i-ai perdat?”
— Petrea din graiu îmi grăia:
„Opincile nu le-am rupt,
„Merindea nu o-am sfârșit,
„Nici boii nu 'i-am perdat.”
„Dar, maică 'mi-am adormit.
„Sub umbră de pom-nflorit.”
„Și maică că 'mi-a venit
„Maico un șerpe bălaur
„Cu solzuții tot de aur,
„Și în sin 'mi-s'a băgat
„Și eu rău m'am spăimântat.

„Maico, măicuța mea!
„Învăle-'ți mâna 'n chindeu
„Și 'ți-o bagă în sinul meu
„Și scoate șerpe bălaur
„Că-'i cu solzii tot de aur.”
— Maică-sa din graiu grăia:
„Decât Petreo făr' de mână,
„Mai bin' Petreo făr' de tine.
„Da te du la tată-tău
„Doară 'ți-l-o scoate el.”
Nici vorba nu isprăvia,
La tată-sau se dăcea
Și din graiu așa-'i grăia:
„D'alele taică al meu,
„Învăle-'ți mâna 'n chindeu
„Și 'ți-o bagă în sinul meu,
„Și scoate șerpe bălaur
„Că-'i cu solzii tot de aur.”
— Tată-so din graiu grăia:
Tot așa ca maică-sa:
„Decât Petreo făr' de mână
„Mai bin' Petreo fără tine.
„Da te du la frate-tău
„Doară 'ți-l-a scoate el.”

cu sărăcia și se înțeleg de minune, fiind bune prietene.

M'am gândit că n'ar strica un bir pus pe fuduliile cumpărate, căci poate atunci s'ar vindeca sărăcia pe o parte. Ce îți folosesc podoabele, când ești flămând ori bolnav?

M'ar bucura să te văd îmbrăcat ori-cât de bine, ori-cât de fudul, dar' se văd că toate podoabele îți sânt lucrute de tine, de nevasta sau de fata ta în casă și nu cumpărate. Cât n'aș da să văd toată măiestria voastră întrebuintată, pentru-ca curtea să-ți fie cât mai curată, casa cât mai bine văruiată, ear' copiii cât mai săuș'oși, mai veseli și îmbrăcați în cămăși de cânepă ori în și nădragi și haină de dimie de casă.

La ori-ce te îndemn să ascuți glasul frunțașilor din sat și să faci ca ei, dar' aici te sfătuesc: măsoară-ți cheltuelile și regulează-le după pungă, gândește-te că bob cu bob face grămada; deci dar' nu socoti, că nu e mare paguba dacă dai ici puțin, coala puțin, dincolo puțin, mai ales când dai ceea-ce nu îți trebuie.

25 Iulie 1898, Horez—Gorj.

Frații Grig. & Ioan Petrășcoiu.

DIN LUME.

Austro-Ungaria.

Împăciuirea între Austria și Ungaria cu privire la pactul dualistic nu e încă făcută. Zilele acestea se așteaptă hotărîrea definitivă, care va pune capăt stărilor nesigure de acum.

Rusia.

În Moscva s'a desvilit cu mare solemnitate monumentul Țarului Alexandru II., liberatorul din iobăgie al țeranilor ruși.

China și Anglia.

Englezii se silesc a câștiga tot mai mult pământ în China. Celelalte puteri, lacome ca și Anglia, nu se uită cu ochi buni la silințele Angliei. În zilele trecute se vorbea chiar de primejdia unui războiu între Rusia și Anglia din cauza Chinei.

Din Șeitin.

Culese de Ioan Giuldău, june econom.

Lasă numa bade lasă,
C'a veni mama acasa
Și te-oi spune eu pe tine
C'ai fost aseară la mine.
Ba tu mândră nu mă spune,
Ci le fă tu toate bune,
Dacă ție ți de mine
Precum mi mie de tine,
Haida la popa să mergem
Amândoi să ne ntelegem,
Să mergem să ne cununem
Și le-om face toate bune.

Ia tu june sama bine
Ce-o zis măta cătră tine,
Să iubești cu dragostile
Ear' nu cu farmecile,
Fermecat care iubește
De părinți să despărtește.

Toate fetele se duc
La umbrița cea de nuc,
Și toate fetele mîrg
La umbrița cea de măr,
Dar' pe mine nu mă lasă
Pentru-că-i pădurea deasă,

Anglia și Africa.

Armata engleză înaintează tot mai mult în Africa, unde vrea să câștige îndărăt țările pierdute înainte cu 12 ani. Abisinia, care a bătut așa de rău pe Italiani, nu se uită cu ochi buni la această înaintare a Angliei, fiindu-i teamă să nu fie înghițită de Englezi, cari poate că vor cumpăra dela Italiani și colonia lor de lângă Marea-Roșie.

1848.

— Cronica anului. —

Sibiuu, 24 August.

De ieri dimineată ne vin știri, că de cătră Apold se apropie pe drumul țerei masse mari de Români (la 8000) venind cătră Sibiuu. Miliția și garda orășenească e conșignată. Românii au adresat generalului comandant o nouă cerere pentru eliberarea lui Laurian și a lui Bălășescu pe lângă cauțiune. Petiția lor a fost trimisă numai decât comisariului reg. baron Vay. (Siebb Bote nr. 88).

Sibiuu, 25 August.

De cătră seară Laurianu și Bălășescu sânt puși pe picior liber, pe lângă garanță.

Insufletirea e la culme.

(Org. Naț. nr. 16).

Pesta, 25 August.

În ședința de azi ține Nicolae Wesselényi o vorbire lungă în favorul Românilor. Românii, zice el, au înaintat dietei din Transilvania mai multe petițiuni. Acestea le-am primit noi, și trebuie rezolvate. De aceea propun, ca înalta casă 1. să dea expresiune bunăvoinței sale călduroase față de Români; 2. să declare, că va apăra drepturile și libertățile lor civile; 3. să poată folosi în toate afacerile oficioase limba română și maghiară; 3. să se recerce ministerul, ca aceste propuneri să le cuprindă într'un proiect de lege, pe care să-l aștearnă dietei. (S. B. nr. 92).

Sibiuu, 26 August.

A. Tr. Laurianu și Nic. Bălășescu au scăpat din arest prin curajoasa purtare a Românilor și prin iubirea de dreptate a generalilor și a comandanților de trupele ces. —

regești. După ce adecă le succese Românilor a exopera, ca cei doi arestați să nu fie duși ca Micheș și alții în temniți ungurești, au început acum să pretindă eliberarea lor. Generalul a mers la Alba-Iulia, lăsând vorbă că de nu se va reîntoarce sau nu va trimite stafetă până în 13 seara, arestații să se elibereze. La Alba-Iulia adecă era br. Vay. A sosit 13 seara fără general și fără stafetă. Atunci Orlățenii au trimis caleasa colonelului Rauber cu fiul lui și cu loc. Noac, urmându-o o mulțime de alte calese și de popor la cafeneaua care era vis-à-vis de casarmă. Când bate 8 ore (seara) Laurianu ese din casarmă și oficerii români salutându-l militărește îl iau pe umere și îl duc în sala de bere până-când poporul striga: *Să trdească Laurianu, învțătorul nostru! Să trdească Ferdinand împăratul nostru! Să piară toți dușmanii Românilor!* Sașii încă strigau așa. Apoi a eșit înaintea poporului Laurianu și cu lacrimi în ochi a mulțumit Românilor, că au lucrat pentru liberarea lui și a promis că de acum va lucra cu puteri și mai încordate pentru națiunea sa iubită. Intre aceste fu adus și Bălășescu. Și apoi ambii se puseră în caleasă și între torțe au venit la Orlat, unde poporul îi aștepta cu bandă militară. Ambii au ținut cuvântări cătră popor. (Gaz. de Trans.)

Pesta, 27 August.

Azi a trecut pe aci Maiorescu, deputatul țerei românești, trimis în țeara nemțescă la dieta din Frankfurt pentru a face conțelegere între principatele române și țeara nemțescă. (Amic. Poporului).

Pesta, 27 August.

Precum se aude, Jellacsics, banul Croaților cu mai mult zel se prepară pentru luptă, decât pentru a afla modalitățile păcei. (Am. Pop.)

Cheța, 28 August.

Kemény Samuel și Técsi Samu, proprietari, au executat cu soldați pe bieții chețeni cu 900 fl. v. v. pe cuvântul că nu și-au plătit robotele, deși Românii se știu plătiți de ele. Judele a fost și bătut, măsurându-i-se 50 de vergi în două rinduri. (Gaz. de Trans.)

Alba-Iulia, 28 August.

Garnisoana de aici a sêrbat învingerile armatei din Italia. În catedrală a ținut capelanul garnisoanei o predică în limba română și germană. (Siebb. B. nr. 92).

Din Bănat, Alpeșteș.

Culese de Căt.

Căt e țeara uigurească
Nu-i ca fata românească
De naltă și de frumoasă,
Din obrazi picură sânge,
Când o vîd inima-mi plînge.
N-sul lung și ridicat,
Baze dulci de sîru'a.
A bă'n piele, cu mărgele
Și'n d'gete cu inele,
Nu-i modru să nu te-nșele.
Când cu brêul să încinge,
Iaimuța ți-se frînge.

De te-ai face mândro face,
De te-ai face-un fir de grâu
Eu cu drag te-aș tîmbera
Și cu drag te-aș secera.
Te-aș duce la moară'n vînt
Unde macină argint,
Și te-aș cerni prin sprîncene
Și te-aș frămînta'n inele,
Și te-aș coace'n foc de lemne
Și te-aș da inimei mele
Să-mi mai treacă de durere.

Și să tem că mă vor perde
Fiindcă-i pădurea verde,
Și mă'nfrică că m'or bate
Cu nuiaua tot pe spate,
C'o nuiaua de trifoiu
Să mă'nvețe la răsboiu,
La răsboiu la cărpe mici
Să mă'lupt cu cei voinici,
La răsboiu la cărpe mari
Să mă bat cu cei mai tari,
Dară mie nu'mi-e frică
De fata ce poartă chică.

Poți tu mândră să găcești
Gîndul meu să-l nimeresti,
Să îmi spui fără rușine
De-ce te iubesc eu pe tine?
Pot bade să-ți spun curat
Ce-ai gândit și ce-ai lucrat,
Și ce mînci și ce gîndești
Și ce vrei ca să vorbești,
Căci te cunosc foarte bine
Că tu mă iubești pe mine.

Tinerel m'am însurat
Și bătrîna am luat,
N'ar fi bai că e bătrîna
De ar fi de lucru bun.

Starea financiară a Ungariei.

Înceiându-se nefericitul pact între Ungaria și Austria după războiul din Boemia din anul 1866, Maghiarii s'au văzut la largul lor. S'au apucat să spezeze milioane, ca să împedescă orașul jidovesc Budapesta și să se arete, că și ei, vezi Doamne, au o capitală ca ori-ce alt stat din Europa apuseană. Poporul, nu numai cel românesc, n'a avut și n'are nici un folos din asta. S'au apucat să facă gimnasia maghiară în toate cuiburile locuite de Maghiari. Dobânda a fost, că și-au crescut o armată întreagă de cerșitori cărturari, pe cari i-au trimis ca pe niște lăcuste în ținuturile locuite de naționalități, unde zilnic vedem, că ce ispravă fac ca slujbași ai stăpânirii. Au întemeiat școli populare maghiare cu cheltueli de mii de florini în comune, unde era școală bună românească, numai ca să maghiarizeze pe Români. Dobânda a fost, că școlăle lor au rămas goale și Românul a rămas, ce a fost și va fi. Au spesat și spezează mii și mii cu teatrele și comediile lor, ajutând și teatraliști din provincie, ca acestia jucând în teatru maghiar să maghiarizeze pe nemaghiari. Au făcut și ajutat cu milioane cai ferate, dintre cari multe se făceau numai de dragul vre-unui domn mare, care ținea cu guvernul. Au cheltuit sute de mii, ca să aducă Ciangăi din Bucovina, și acum cheltuesc alte sute de mii, ca să colonizeze Săcui printre Români, doară îi va maghiarisa pe acestia. Rezultatul dobândit: Ciangăii au pierit parte mare de foame și golătate, cei colonizați pe Câmpie au luat lumea în cap. Au înmulțit slujbele în nesfârșit, cheltuind milioane, ca să căpătuească câți trași-împinși. Dobânda: În nici o țeară din lume nu găsești atâția domni, cari se fure așa de mult și așa de des, ca în Ungaria. Au introdus legile cele noue bisericesti cu matricula de stat, pentru care eară se cheltuesc milioane. Câștigul: chiar între Maghiari au izbucnit revoluția socialiștilor, chiar între ei se declară cu miile, că nu vor să mai știe de legea creștinească. Cheltuesc în toți anii sute de mii de florini, ca să cumpere gazetari prin cele țări străine, cari să laude Țeara-Ungurească, că bine ca aici nu e nicăiri și că Români, Slovaci și Sârbii, cari se p'âng, mințesc. Cu un cuvânt au prăpădit sute de milioane, fără-ca bătătorul poporului maghiar să fi tras vre-un folos.

Și unde au ajuns cu această chiverniseală a banilor țerei? Ni-o spune farte bine un deputat guvernamental, pe care l-a întrebat un redactor dela o foaie tot guvernamentală. Eată ce zice:

„Ministrul de finanțe a fost silit a declara în sfatul de miniștri dela sfârșitul lui Iunie, că bilanțul nostru comercial este încurcat cu totul, că venitele dărei de consum au scăzut, deși populațiunea s'a înmulțit, că cheltuelile la fiecare minister trebuie scăzute, ear' încassarea dărilor trebuie înăspriată, căci altcum încă până la finea anului 1900 ajungem la bancrot. Cu atât mai virtos, că fondul de rezervă adunat de Wekerle s'a sfârșit, afară de valuta de aur, și pe lângă aceasta camelele împrumutului de trenuri cresc îngrozitor, ear' cheltuelile statului se înmulțesc zilnic, îngreunând bugdetul statului în așa mod, încât trebuie să desnădăjduiești.

„Numai revisuirea legii militare va îngreuna bugdetul statului în anul viitor încă cu 30 de milioane, ear' statificarea administrațiunei și a serviciului sanitar, ce se proiectează, înseamnă îngroparea totală a țerei în datorii“.

Săracă țeară, unde te duce fudulia cu pinteni!

Din temnițele Siberiei.

Într'o foaie rusească descrie un doctor chinurile la cari s'au supuși nefericiții criminali ruși, cari au ajuns să fie trimiși în temnițele din Siberia. Întemnițatul, care a săvârșit o faptă, pentru care i-se dictează drept pedeapsă bătaia cu cnuta ori cu nuiaua, este dus într'un loc mai larg. Deoparte sunt așezați arestanții cu capetele rase, de altă parte păzitorii, fiecare cu un revolver încercat în mână. La un capăt al acestor șiruri stau direcătorii temniței, în celalalt capăt e trunchiul, pe care vine legat arestantul, lângă el hoherul. Acesta are pe cap o căciulă înaltă albă, trupul îl este îmbrăcat într'o cămașe roșie ca sângele; în mână ține cnuta, un biciu cu o codăriște groasă, la cap cu o curea împletită, lungă de 35 cm., care se desface în 3 plesne groase ca degetul. Arestantul se așează pe trunchiu, de care îl leagă hoherul cu curele. Cu mâinile îmbrățișează lemnul, sub care i-le leagă. „Cât are să capete?“ întrebă păzitorul, care trebuie să numere loviturile. „Șesezeci“, îi răspunde mai marele temniței. „Ai grijă!“ sau „vezi să nu mori!“ îi strigă acum hoherul, și îngrozitoarele lovituri ale cnutei fac brezde sângeroase pe spinarea arestantului. La loviturile cele dintâi strigă întrerupt, mai încolo se aude numai un urlat neîntrerupt.

Nu e lucru rar, că bieful arestant să rămână mort, ori cel puțin s'îlav pentru toată viața. Totul atîrnă dela hoher, care poate lovi și mai ușor. Sînt însă și p'călăbi de temniță cu inimă mai bună, cari nu stau de hoher, să lovească de moarte. Sînt și de aceia, cari iau locul hoherului, bătînd însuși, ba alții pun de bat pe hoher, pentru-că acesta nu lovește destul de tare.

Bătaia cu nuiaua devine cu atât mai îngrozitoare, că ori-ce pretor poate pedepsi cu 100 de lovituri. Când e vorba de nuiele, nu mai întrebă nime, că e sănătos ori bolnav cel pedepsit. Mulți au înnebunit în decursul loviturilor, ba o femeie grea a rămas moartă.

Pedeapsa cu cnuta o căpătă mai cu seamă cei-ce fug de temniță, dar' sînt eară prinși. Nuiele căpătă arestanții pentru toate nimicurile.

E semnificativ, că în temnițele, unde e mai puțină bătaie, arestanții se poartă mai bine.

Când vor înțelege asta toți mai marii temnițelor?

SCRISORI.

Preoți vrednici de laudă!

Dej, în 16/28 August 1898.

Stimate Die Redactor!

Acum câțiva ani aveam noi Dejenii o bisericuță, care se zice că a făcut-o un domn ungar anume Henter M k o s din speșele sale, pentru folosul iobagilor sei, căci eram puțini Români în Dej pe aceea vreme, în urmă ne-am înmulțit așa de ne era cu totul necorespunzătoare. Așa am aflat de bine cu toții să ne facem o biserică să fie pe deplin corespunzătoare poporului român gr.-cat. din Dej, ceea-ce s'a și întemplat la marea stăruință a dlui nostru protopop Ioan Vellea, căruia i-se cuvine cea mai mare onoare și laudă, D zeu sfântul să-l ție într'u mulți ani fericit împreună cu dl preot Alexandru Avram, căci numai domniei lor și mult onoratei noastre inteligență română afară de un Magyaron anume Marosan János, scriitoras, care de alminteri nici nu e vrednic să îl amintim între inteligența noastră, se poate mulțumi lucrul acesta.

De vre-o 20 de ani de când a venit la noi de preot dl Ioan Vellea, am înaintat mult prin stăruința dlui protopop, avem școală frumoasă, biserică nouă frumoasă edificată de măiestru român, cu care și Ungurii ne laudă zicînd, că: „nagyon szép templom, csak kár hogy o'áhtemplom“ (e tare frumoasă biserică, numai pagubă că e românească). Până acum

ne costă peste 20.000 de florini și se află în strada cea mai frumoasă, în turn cu trei clopote potrivite unul după altul, cor pentru cântăreți, amvon pentru predici. Clopotul cel mai mare l-am cumpărat noi poporenii, cel mijlociu dl protopop și cu dl Georgiu Gradoviciu avocat. Cel mai mic l-a cumpărat dl Alexandru Chereșteșiu, avocat cu stimata sa soție. Să le fie spre bine și spre laudă, D-zeu să le dea bine și fericire. Neputînd răbda ca să treacă neștiută această faptă creștinească și îmbucurătoare, mi-am luat voce să vă rog să binevoiți a-i da loc în mult prețuita noastră „Foaia Poporului“.

Onoare parochilor nostri Ioan Vellea și Alexandru Avram, preoți gr.-cat. și inteligenței noastre din Dej.

Teodor Bușitia,
lemnar.

Petrecere în Varviz.

Varviz, la 9/21 August 1898.

Onorată Redacțiune!

Conform invitațiilor publicate și în foile române, inteligența și fruntașii populațiunei române din acest ținut, dela izvoarele Murșului și văile romantice ale Carpaților de mează-noapte-răsărit, în seara de sf. Ilie, 1 August n. a. c. a avut o frumoasă convenire, împreună cu o petrecere curat românească, neturburată prin nici o împrejurare dușmănoasă.

Deși timpul nepriincios din aceea zi a pus multor îndepărtați pedeci serioase, pentru a putea lua parte la această convenire, care în împrejurările grele, în care se află această populațiune — izolată în acești munți și strîmtoară de toată părțile, expusă fiind multor primejdii — se poate ține de unul dintre cele mai acomodabile mijloace pentru întărirea, ajutorarea împrumutată și apărarea multor interese de viață a acestei populațiuni, avisată mai mult la puterile proprii; astfel s'au întrunit cu această ocaziune 84 persoane române, din acest ținut, floarea inteligenței și aleșii populațiunei române din aceste părți.

Succesul atât material cât mai virtos cel moral, se poate considera ca îndestulitor.

Venitul total fiind 51 fl. 90 cr., din care substrăgîndu-se speșele de 37 fl. 70 cr., venitul curat de 14 fl. 20 cr. este merit parte pentru procurarea recușitelor de învățămînt pruncilor de școală mai săraci dela școala gr.-cat. din loc, parte pentru reparările de lipsă a se face la zidirea bisericii gr.-cat. din aceasta comună.

Suprasolviri au încurs dela următorii: Ioan Urziceanu, notar cerc. în Bicz 1 fl. 50 cr.; Gavril Ciobotariu, primar com. în Corbu 1 fl. 50 cr.; Gavril Ciobotariu, paroch. gr.-cat. în Ghimeș 1 fl.; Irimie Sbârcea, proprietar în Toplița-română, Gregoriu Trif, docent în Corbu, Michail Dobreanu, preot gr.-cat. în Tulgheș, Gregoriu Popescu proprietar, familia Simeon Sbârcea, preot gr.-cat. în Toplița, Ioan Dobreanu preot gr.-cat. în Corbu, Alexandru Donescu, preot gr.-cat. în Vaslabu, Dumitru Muscă senior, proprietar în Ditro-Hodoșa și Elie Câmpeanu câte 50 cr.; Nicolae Vulcanu, june din Corbu, Ioan Raț, preot gr.-cat. în Șermaș, Poeti Stefan, not. supl. în Varviz, Teodor Cristea, june din Toplița, Emil Pap, june din Corbu, Mihail Cotfas, june din Varviz câte 20 cr., pentru care ofert li-se aduce prin aceasta sincera mulțumită atât din partea comitetului aranjator, cât și din partea reprezentanței bis. școl. gr.-cat. din Varviz.

Ilie Câmpeanu, Emilu Precup.
preș. controlor.

Intemeierea corurilor de plugari.

Conferență, ce a fost menită a se ceti în adunarea despărțământului din Sălagiu al „Asociațiunii”.
„Voeste și voi pute, luminează-te și vei fi”.

Onorată adunare generală!

Nu-i ceva idee nouă obiectul temei ce mi-am luat și despre care — cu permisiunea d-voastră — voesc a vorbi, cu ocaziunea adunării noastre de astăzi, ținută în Somcuta-mare, de care sunt legate atâtea suveniri plăcute ale neamului nostru românesc.

În multe părți e nou și nefamiliarizat încă acest mijloc cultural al poporului, pe când alți frați ai noștri seceră cu bucurie și pe întrecute fructele lui îmbelșugate și încoronate de rezultatul dorit al înaintării și pe acest teren cultural. Acest far luminător într'un mod destul de puternic pentru poporul nostru e: *Infînțarea corurilor de plugari.*

Cine oare dintre noi nu știe, că înainte de aceasta cam cu 10—15 ani, în unele ținuturi ale patriei noastre, mai ales în părțile Bănatului și în Ardeal s'a pornit o mișcare sărătoasă cu înfînțarea corurilor de plugari în satele mai de frunte printre Români.

O fericită idee a fost aceasta, care astăzi e constatată ca o faptă vrednică de atențiunea tuturor acelora, cari doresc și se interesează în adevăr de cultura neamului din care fac parte. Inimile noastre a le tuturor tresar — și trebuie se tresare — de bucurie, de câte-ori avzim ori cetim despre înaintarea corurilor de plugari așa, că pătunși de adevăr și plini de încredere, ne vine a exclama cu poetul nostru, nemuritorul *Bolintineanu*:

„Viitor de aur românimea are
Și prevăd prin veacuri a ei înălțare.”

Așa e într'u adevăr! Înaintarea noastră și pe acest teren, în mare parte, ne umple de bucurie, întărindu-ne în nădejdea unui viitor mai fericit, la care cu tot dreptul nădăjduim, ca la ângerul mângâitor al unui popor, conștiința de sine și drepturile sale, în concertul celorlalte popoare culte ale Europei.

Și aceasta nu fără cauză, căci cu drept cuvânt ne putem întreba: ce poate fi mai plăcut, mai încântător și atrăgător către legea, limba, credințele și datinele strămoșești — cu un cuvânt, ce poate să ne lege așa tare de iubirea neamului nostru, de iubirea patriei noastre — decât chiar cântarea, mai ales când aceea e armonisată și executată de un cor, fie acela și numai un cor de plugari?!

Da, on. adunare! Eu așa sunt convins și cu mine împreună cred, că și d-voastră toți, cumcă cântările armonisate și executate în cor sunt mai plăcute tuturor — ba citez a crede că chiar și lui D-zeu — decât „psaltichiele” și „podobilele” bătrâne, pe nas executate de un cantor de ai noștri prin biserici, nu numai la sate, ci și în orașe. E drept, că trecutul încă își are meritele sale netăgăduite; însă de aici nu urmează, ca noi să stăm locului.

Urmarea celor până aci zise ar fi: șar-dar', că nisuițele noastre ale tuturor trebuie să fie îndreptate într'acolo, ca în toate satele românești, unde numai se poate, să întemeiam coruri de plugari, spre care scop datori suntem a face chiar și jertfe, încât acelea ni-se cer. Cu toate, că n'am avut nici-odată obiceiul, nici ambiția de a spune profetiri, de astă-dată însă m'aș pute rămăși, că mulți din d-voastră, mai cu seamă cei chemați a înfînța corurile de plugari, cu oare-care sarcasm ați fi în stare a-mi zice aici: „E bine, vezi acum e acum! Cele spuse până aici, toate sunt niște adevăruri frumoase și curate ca lumina soarelui. Dar' cum rămâne cu răspunsul la întrebarea de frunte, la punctul pe lângă care să învîrte toată treaba înfînțării corurilor de plugari? căci dela „a zice” până la „a face” este o prăpastie mare; deci explică-te aici, vorbitorule!” Cam în modul

Petru Paul Aaron.

această îmi închipuiesc eu gândurile multora din d-voastră. Dar' și până-ce mă voi încerca a răspunde întrebării mari, ce mi se impune de sine, vă rog din capul locului a nu pretinde și aștepta dela mine ceva mai mult, decât împărtășirea unor modeste experiențe, câștigate mai mult din pățania proprie pe terenul înfînțării și activității corurilor. Căci trebuie să recunoașteți, că puterile și cunoștințele mele sunt cu mult mai modeste și mărginite, decât se pot răspunde pe dep'ia și după merit din toate punctele de vedere, într'o afacere de atâta însemnătate. Omul însă trăind și lucrând în lume pe un teren oare-care, și pățește multe, făcând astfel experiențe, pe cari bine e a le comunica și altora. Acestia apoi la rândul lor le cer din nou, punându-le în cum să aibă la probă și amplificându-le cu altele nouă așa, că în fine se statoresc regulile, de cari avem a fi călăuziți în ajungerea scopului c-l urmărim.

(Va urma)

Petru Paul Aaron.

— Vezi ilustrația. —

Icoana de alături ne arată pe unul dintre episcopii uniți din veacul trecut, care prin viața lui sfântă ne aduce aminte de episcopii celor dintâi veacuri ale creștinismului.

La luptele purtate în Moldova de mulții doritori de scaunul domniei, familia lui Aaron încă a luat parte, ajungând unii dintre ei voievozi. Pe timpul lui Mihai Viteazul a fugit un membru al acestei familii în Ardeal, ajungând până la Bistra în Munții-Apuseni. Din acesta se trage și episcopul Petru Pavel Aaron. Anul nașterii nu 'i-se știe. Călugarindu-se a fost trimis la Roma în

Colegiul de Propaganda fide, unde prin purtarea și diligența lui a fost falo-

Românilor, ce învățau

acolo. La anul 1744 a

fost numit de episcopul

Inocențiu Clain vicar epis-

copesec. După abdicarea

lui Clain sinodul îl alege-

pe Aaron de episcop. El

a murit în 25 Februarie

1764 în Baia-mare, unde

se afla în vizitație ca-

nonică.

Mult a lucrat epis-

copul Aaron pentru clery,

școală și popor într'un

timp, când ura între Ro-

mânii uniți și neuniți

ajunsesse așa de departe,

încât a trebuit să între-

vină puterea armată, ca

să facă pace.

Școalele din Blaj

aveau pe timpul acela

300 de școlari, pe cari

episcopul îi ținea cu pâne

și la praznice și cu fer-

tură. În curtea episcopă

din Blaj a zidit un seminar

teologic, care avea la în-

ceput 12, mai târziu 24

elevi, între cari și vestitul

scriitor Samoil Clain. Pe

seama seminarului a cumpărat moșia

dela Cut cu 30.000 fl., 8000 dați de

preoți și 22.000 de el însuși. Semina-

rului 'i-a lăsat la moarte toată averea

lui. Dela curtea împăratească a mij-

locit o hotărîre, în virtutea căreia fie-

care preot avea să capete pământ de

20 gălete și 4 caré de fân. El a zidit

cu cheltuiala lui biserici frumoase ca

cea din Cut, Bistra, Mănărade și Rășinari.

Dela el au rămas și unele cărți bisericești.

Bărbat evlavios, bisericos și foarte

înfrinat, a purtat 11 ani un lanț de fer, cum

care era încins peste mijloc. Faptele lui

ne îndreptătesc a-l număra între bine-

făcătorii cei mari ai neamului românesc.

PARTEA ECONOMICĂ.

Replantarea viilor, învățătorii și comunele.

I.

Despre înaintașii noștri credem, că au fost mai înapoiți decât cei-ce trăim azi și în unele privințe nici nu ne înșelăm; dar' multe lucruri bune ne-au rămas dela acei înaintași, lucruri, cari pe ei ni-'i arată într'o lumină covârșitoare, față de noi rîndul de oameni, ce trăim acum. Între lucrurile folositoare, cari ne-au rămas dela părinții și strămoșii noștri, ca să pomenim numai singur unul, se numără și *viile*. Pe colinele și dealurile în fața soarelui, cari de alta n'au fost, nu sînt și nu vor fi bune, înaintașii noștri au menit *vița de vie* și *feluriți pomi*. Cu *vița de vie* au umplut coaste întinse, astfel, că rari au fost comunele românești lipsite de *vii*, lipsite de struguri, cari sînt poamele cele mai delicate (plăcute), lipsite de vin, care e beutura cea mai sănătoasă dintre toate beuturile spirtoase și totodată lipsite de un prea însemnat izvor de câștig. Pentru-că se știe, că multe comune românești, din vin își împlinesc toamna toate necazurile și lor au de a mulțumi și acum bunăstarea, la care au ajuns. Și ce vedem azi? *Viile* celor mai multe comune sînt pustiite cu totul de *filoxeră* și *peronosporă*; altele sînt pe cale de a se pusti în timpul cel mai scurt; ear' dealurile, cari mai înainte vîrsau milioane, au rămas sterpe. Și ce facem noi, cari ne ținem, că am fi mai pe sus și mai luminați decât cei-ce odinioară umpluseră colinele și dealurile noastre cu *vii*? Ce să facem? Stăm zăpăciți, neștiind ce să începem și să dregem. Ear' astfel stînd, simțim și vedem, că lipsele cresc și sărăcia ne împresoară, apropiîndu-ne tot mai mult de prăpastia, care așteaptă să ne înghită.

Starea, la care am ajuns prin pustiirea viilor, este foarte păgubitoare și nu e iertat să țină mult, pentru-că miile ce le aduceau fiecărei comune dealurile, nepotrivite pentru cultivarea altor plante, nu avem mod deocamdată a le câștiga pe alte căi. Dar' și aflînd alte izvoare de câștig, ar fi oare lucru înțelept să ne lăsăm învinși de niște gonguțe, cari nici nu se pot vedea una câte una cu ochii liberi, ci numai cu sticlă măritoare, adevărat cu ochianul?

Din starea de zăpăceală trebuie să ne desmetecim și pe calea cea bună și mîntuitoare să pornim. Să nu ne dăm legați dușmannului, nici să ne lăsăm din mîna bucătura cea mai bună! Fără *vii*, cu greu vom duce amarul vieții tot mai povarnice, ce ni-se pregătește. Tocmai de aceea ni-se impune ca o mare datorință și ca un mare bine replantarea viilor în timpul cel mai apropiat. Și

încă nu numai pe locurile, unde *vița* a fost pustiită de *filoxeră* și *peronosporă*, ci și în „*viile cele pusti*“, unde cultivarea *viței* a încetat din negrija noastră și chiar și pe locurile, unde până acum n'au fost *vii*, trebuie să ne dăm toată silința de a le cultiva, căci numai cu chipul acesta va mai fi mod de traiu pentru noi și mai cu seamă pentru următorii noștri, pe cari îi așteaptă zile tot mai grele și mai amare.

II.

După ce am arătat, că replantarea viilor este una din cele mai arzătoare trebuințe, să vedem cum se poate face acest lucru, de altfel anevoios din mai multe pricini. E anevoios, pentru-că replantarea cu *vița* din țeara noastră nimic n'ar folosi, fiindcă aceasta curînd ar fi earăși nimicită de *filoxeră* și *peronosporă*. Apoi plantarea *viței americane*, care singură nu cade pradă *filoxerei*, întimpină la popor o mulțime de greutăți, mai cu seamă din pricina, că trebuie altoită și în creșterea ei supusă la anumite îngrijiri, cari nu se învață din vînt. Un mod de-a eși din strîmtoare însuși se poate și trebuie să se afle.

În fiecare comună trebuie să se afle măcar o persoană, care să se pună cu trup și suflet în serviciul acestei cauze de atîta însemnătate. Dar' cine și cum?

Nici o persoană n'ar fi mai potrivită spre acest sfîrșit ca *învățătorul*. Dînsul în cele mai multe cazuri se poate rupe mai cu înlesnire de acasă pentru a lua parte la cursurile menite spre acest scop, pentru a se deservîrși în toate amănuntele privitoare la altoirea și peste tot la cultivarea *viței americane*, ca cu chipul acesta să poată apoi împărtăși cele învățate și consătenilor sei.

Și că nu vorbim despre un lucru cu neputință, ne dovedește împrejurarea, că o mulțime de *învățători săsești* din țeara noastră au luat parte în primăvară la un curs de vierit ținut la școala economică din Mediaș și tot acei *învățători* — unii destul de vechi — vor lua parte și la al doilea curs, care se va ține tot acolo, pentru deservîrșirea lor în lucrările, cari se împlinesc toamna la *viie*.

În urma acestor pregătiri, mulți *învățători săsești* vor fi în curînd deplin formați pentru a pute împărtăși mai departe cunoștințele lor.

Unii din ei, pe cum aflăm, și-au și vîzut de *vița americană*, pentru-ca să aibă de altoit la iarnă.

Astfel lucrează *învățătorii sași* și ceea-ce fac ei, putem face și noi.

Pe *învățătorimea română* o mai așteaptă deci și această trebuință mult simțită și ea făcînd destul în această privință se va face vrednică și în chipul acesta de binecuvîntarea poporului, care cu tot dreptul așteaptă și *fapte* dela așa numiții sei luminători. (Va urma).

Castanele ca nutreț pentru vite.

Nu numai în apropierea orașelor, ci și la țeară se ved în multe locuri castani, mai cu seamă pe marginea drumurilor. Fructele lor puțini le folosesc, și îndeosebi sînt puțini aceia, cari se le dee vitelor să le mînânce. Ele conțin 60 procente materii nutritoare, nu e deci mirare, că vacile și și porcii le mînîncă bucuroși.

Mai bune sînt în stare proaspătă, zdrobite încîtva. Avînd chiar pe atunci destul nutreț verde, nu bagă în seamă castanele și chiar pe timpul acesta ele sînt adevărat leac pentru vitele, ce se nutresc cu verdețuri, fiindcă castanele au în ele o materie amară astringentă (stringe la olaltă nutrețul), care apără mult de cufureli pe vite, când se hrănesc cu nutreț verde. De aceea e mai bine să li-se dee vitelor castanele cu coaje cu tot, care conține cea mai multă amăreală.

Păstrarea castanelor nu cere cine știe ce lucru mare. Lucrul principal e să le uscăm bine. Dacă le tindem în pod, să nu punem prea multe peste olaltă, căci ușor mucezesc. Fructele întărite se lasă înainte de a le da ca nutreț 24 ore în apă, prin ceea-ce dispăre și o parte din amăreala lor, și așa se dau vitelor.

Sfaturi economice.

Întrebuințarea mierii în casă.

Din timpuri străvechi miera se folosește în felurite moduri ca nutreț și leac. Ea produce în organism căldură și grăsime. Conținînd oleuri eterice înrîurește asupra sistemului nervos și a membranei mucoase, ear' prin conținerea de acid furnical lucrează în mod binefăcător asupra organelor mistuirei, cum și asupra însași mistuirei celorlalte soiuri de nutreț.

Mama, care unge pânea copiilor cu miera, le face mîncarea mai plăcută și mai nutritoare, desvoltîndu-li-se prin aceasta în mod însemnat muschii și oasele.

Îndulcind cafeaua, teea, laptele, prăjiturile ș. a. cu miera, se lucră nu numai pentru sănătatea și puterea celor din casă, ci totodată se și cruță mulți bani, cari astfel ar trebui să se dee pe zahăr. Ea se mai poate întrebuința pentru facerea pânei de miera și alte prăjituri sănătoase. Oțetul de miera este tot așa de bun ca și cel de vin. Vinul de miera încă e cât se poate de bun. Pentru dulcețuri miera deasemenea e foarte bună.

Apoi, că miera se folosește din timpurile cele mai vechi ca medicină, este tuturor cunoscut. Și ea are cu atît mai mare îndreptățire la leac, cu cît, dacă în unele cazuri nu ajută, de stricat nu strică.

Răspândirea tifusului (lingoarei) prin lapte.

După-cum cetim în o toaie de medicină, Dr. Riedel în Lübeck a constatat cu prilejul unei epidemii de tifus, întâmplată în o parte a orașului Lübeck, că toți îmbolnăviții își cumpărau laptele dela același liferant și-l mâncau nefert. În curtea, de unde se trase laptele cu 1¼ an înainte, murise un copil de tifus. Boala s'a putut prinde de-adreptul la animale, pentru-că persoana, care a îngrijit de bolnav, totodată se ocupa și cu mulsul, sau că tifusul l-au căpătat animalele prin mijlocirea apei atinse de materii necurate, cu care s'au clătit vasele de lapte. Numitul medic dă prin urmare sfatul, că laptele numai fert să se mănânce.

Țeselatul și periatul vitelor.

Periatul și țeselatul vitelor este de cea mai mare însemnătate și cu deosebire în timpul verei, pentru-că în acest timp vitele sufer foarte mult de streche. Aceasta își pune oușele sale cleoase în părul vitei, larva găurește pielea și sub aceasta se prefăce în păpușe sau nimfă. La piept și spinare se arată mai mulți coși mari, pe cari li pricinuesc numitele larve, cari fac de animalul devine bolnav, micșorând totodată prețul pielei. Prin țeselat, spălat și curățit oușele strechei se îndepărtează și deci fiecare econom ar trebui să dea cea mai mare atențiune (luare aminte) îngrijirii vitelor în acest timp.

Nutrirea animalelor de lucru.

Nutrirea animalelor de lucru după puțină trebuie astfel întocmită, ca între nutrire și începutul lucrului să vină un timp de odihnă, pentru-că s'a adeverit, că lucrarea îndată după nutrire intrerumpe mistuirea, pricinuind adesea și colică, adică mergerea foalei, mai cu seamă după o nutrire în toată puterea. Unde n'ar pute urma un scurt timp de odihnă, e bine să se înceapă lucrarea cât mai cu domolul. La boii de lucru să se bage de seamă, ca rumegarea să nu fie intreruptă. Ca un lucru de căpetenie este de a se ave în vedere împrejurarea, că nutrețul cel mai cu putere e de a se da seara după-ce s'a sfârșit cu lucrul, pentru-că s. p. calul nu lucrează cu nutrețul luat de curând — precum de obicei se crede — ci cu cel mâncat în ziua trecută.

Nutrețul cel bun, dat înainte de a începe un lucru ostencios, înmulțește numai gunoiul, pe când cel dat seara după lucru întărește muschii.

Peronospora și gărgărițele de viie.

Peronospora și gărgărițele de viie se tractează cu un amestec din apă, peatră vânătoare și var ars. La 100 litre apă se adaugă pentru stropirea întâia, care se face în Maiu, 1 chg. peatră vânătoare; pen-

tru a doua din Iunie, 1½ chg., ear' pentru a treia, din August, 2 chg.

Peatra vânătoare se pisează mai întâiu, apoi se topește în puțină apă caldă — la 1 chg. peatră vre-o 3 litre apă — într'un vas de pământ sau de lemn.

Varul ars se stinge într'un ciubăraș, punând apă îndoit mai multă ca var. Laptele de var dobândit astfel se strecură prin o sită deasă și se toarnă încetșor, mestecând bărbătește cu o bucată de lemn — în peatra topită; dar' nici-decum întors, adică peatra în var.

Materia aceasta se poate păstra cât de îndelungat, pentru-că nu-și pierde puterea; dar' de câte-ori se întrebunțează, înainte de a se turna în tulumă (proașcă) pe peronospora, e neapărat să se amestece cât mai bine.

Rîndurile viiei se stropesc de amândouă laturile, grijind, ca se nu rămână nestropite nici frunze și nici alte părți verzi ale viței.

Tulumba să nu se țină prea aproape de vițe, ca picurii de pe frunze să fie mărunți.

Unde viile sunt pe coaste, stropirea se face din jos în sus.

Nu este iertat a se stropi pe timp ploios. Urmând ploaie îndată după stropire, se va stropi din nou. Stropirea trebuie făcută pe timp uscat, liniștit și fiind cerul senin. În comitatul Sibiiului, poate și în altele, toți viierii cari nu-și vor tracta viile în contra peronosporii, au să fie pedepsiți.

Adăpatul cailor.

Cum-că adăpând un cal înferbântat poți să-l omori, o știe ori-ce econom. Dacă nu stă calul pe loc după adăpare, ci e pornit ear' iute la drum, nu 'i-se întâmplă nimic, ceea-ce o știu cei mai mulți. Cel mai bun mijloc de a adăpa caii înferbântați și duși în grajd, e să le dai, mai cu seamă vara, apă caldă — nu caldă, căci asta e grețoasă. Apa caldă e foarte sănătoasă și ajută mațelor. Economii, cari dau cailor lor apă caldă, spun, că boalele lăuntrice la caii lor sunt o raritate.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Dlui Andreiu în Peceiu. Neavând putere de-a ține băiatul mai departe la școală, nu mai umbla colindând și căciulindu-te la unul și la altul. Caută o meserie bună, spre care tinărul ar ave aplecare, și dă-l pe mâna unui stăpân de nădejde și să vezi, că dacă va ajuta D-zeu, din el poate să se facă om cu stare, neatrănător dela grația altora și mult mai fericit decât un preot, învățător sau altfel de slujbaș de-a nu știu câta mână. Dacă băiatul „e blând, silitor și ascultător“, ținându-și aceste bune însușiri, negreșit o să ai bucurie după el, dându-l la o meserie, că „o meserie face cât și o moșie“.

Abonentului P. S. R. nr. 7617. Ne întrebă a te îndrepta: „Cum și din ce fel de medicament s'ar face vinul falsificat și unde s'ar pute căpăta astfel de medicament pentru de-a se face vinul din apă?“

Știm, că se poate face vin destul de bun și sănătos din poame și din miere de albine. Despre modul gătirii acestor vinuri s'a scris și se va mai scrie în foaia noastră. Despre drăcile, de cari s'ar folosi oameni fără suflet pentru facerea vinului din apă, nu știm și nici voim să știm; dar' nici nu sfătuim pe nime să își bată capul cu astfel de lucruri păcătoase.

Dacă vinul în cărîmele d-voastre se falsifică și totuși vi-l vând „cu un preț foarte urcat“ mai bine veți face, ținând în seamă sfaturile, ce v'am dat în foaie, de a înființa *tovârșii de cumpărare* și cu chipul acesta a vă conțeni dela beuturi rele și scumpe; veți cultiva vița de viie, *pomi și stupi*, din ale căror roade veți pute face vin nefalsificat. Ear' până atunci, pe lângă muncă înțeleaptă deprindeți-vă cu cumpărul, părăsind lipitorile satului și grijiudu-vă agoniseala, pentru-că cum zice apostolul: „zilele sunt grele!“

Abonentului Lazar T. în Craiva. Tusa vitelor și vițoilor, escată prin răceală la timp umed, se vindecă prin întreținerea animalului în grajd. Dacă îndată dela început tusa este îndăușită și surdă, este iscată prin muncă sau aer rece și apare de câte-ori animalul bea apă, atunci pricina tusei este o boală cronică de plămâni.

Tusa provenită din răceală se tractează cu *dulcamare*; tusa învechită se tractează cu *belladonna*; cea spasmică se tractează cu *hyosciamus*; cea iscată prin muncă și resuflare intreruptă se tractează cu *squilla*; tusa uscată, împreună cu scursori, se tractează cu *chamomilla*; cea spasmică, împreună cu lipsa de apetit se tractează cu *pulsatilla*; ear' cea care ține mult și e tare grea se vindecă cu *spiritus sulphuratus*.

Leacurile aici numite se cumpără din apotecă; dar' neștiind pricina tusei vitelor d-tale, nici timpul de când tușesc ș. a. nu putem să-ți spunem apriat ce anume să folosești. Dacă boala e învechită, mai bine cere sfatul unui veterinar (doctor de vite).

Mapa cea mică a comitatului d-voastre o poți căpăta dela ori-ce librărie (boltă de cărți) din comitatul d-voastre; pentru prețul de 15 cr. și 5 cr. porto postal o poți căpăta și dela: *A. m. kir. tud. egyetemi nyomda igazgatósága, Budapest.*

Știri economice.

Săminte dela erar. Ministrul de agricultură a îndrumat direcțiunile bunurilor erariale, ca să dea tuturor economilor, cari vor cere, sământă de bucate, după-ce își vor fi reținut ele, se înțelege, cantitatea de lipsă la fiecare moșie. Unui econom 'i-se pot da și până la 100 de măji drept sământă de cereale, din alte săminte până la 10 măji metrice. Prețul se va stabili după prețul bucatelor din Győr, Budapesta și Făgăraș, scăzându-se în Kisbér, Bobâlna, Gödö și Mezőhegyes din preț o sumă anumită drept spese de transport.

Grăunțe de sământă se pot da și în schimb.

Îndemnăm cu tot dinadinsul pe economii nostri, să se folosească de știrea de mai sus, dându-li-se prilej să-și procure sământă bună și cu preț relativ lesne, pentru ori-ce fel de plante economice.

Recolta în România. Cetim în foile din România: Se vede, că cucuruzul va da anul acesta dela 3 la 4 chile pe pogon, sau 28—30 măji metrice pe hectar.

S'a sămănat mult și în locul rapiței.

Se afirmă, că nici-odată n'a fost o asemenea recoltă de cucuruz în țeară.

Recolta grâului e mai slabă în județele Brăila și Ialomița. În schimb sânt fasolele mai frumoase aci ca în restul țerei.

Starea sămănturilor la noi. În urma secetei atât cucuruzul cât și plantele de nutreț au rămas în cele mai multe locuri cam slabe. Îndeosebi cucuruzul e frumos numai prin Bănat și Ardeal, unde tot a mai fost câte-o ploaie. **Păstioasele** sânt în partea cea mai mare a țerei deja coapte și în multe locuri și culesse. Recolta e mijlocie. **Legumele** au suferit din cauza secetei în țeara întreagă, mai cu seamă pepenii, bostanii și crastaveții. **Varza** (curechiul) stă bine în cele mai multe locuri. **Cânepa** și **inul** sânt mulțumitoare. **Hemeiul** a înflorit fără pederă și promite o recoltă mulțumitoare, afară de comitatul Odorheiu. **Napii de zahăr** sânt frumoși numai prin Bănat și Ardeal, unde au avut ploaie, în celelalte părți ale Ungariei au dat înderăt din cauza secetei. Tot așa stă lucrul cu **napii de nutreț**. **Cartofii** sânt buni în cele mai multe părți ale țerei. **Oțavurile** sânt mai bune în Bănat și Ardeal, deși nici aici n'au fost după așteptare. **Culesul viilor** nu prea are să fie îmbucurător. Seceta și în multe locuri peronospora au opăcit tare desvoltarea strugurilor. **Poamele** încă pătimesc din cauza timpului și a vermilor. Mai mulțumitoare va fi recolta în prune și în nuci.

O călătorie la Ierusalim.

Făcută de **Constantin Oprean** din Tilișca, scrisă după povestirea lui Oprean de **Iosif Mărian**, învățător în Mihalț.

III.

(Urmare).

Ca și la celelalte edificii din Ierusalim așa e și aici coperișul, numai că are turn, care dela jumătate e acoperit cu sticlă, ca să între lumina în lăuntru. În vârful acestui turnișor se află o cruciuliță de aur, de care la sărbători mari se acată mai multe candelă micuțe cu oleiu, cari peste noapte ard în formă de cruce.

Să intrăm acum în lăuntru, ca să vedem ce se află acolo. Intrarea e liberă de două-ori pe zi: dimineața și după amiază. Atunci poate intra ori-și-cine acolo. La intrare la mână dreaptă se află o peatră mare patru-unghiulară de culoare albă, numită „peatra mărturisirei”, pe care l-au spălat pe Domnul nostru Isus Christos, când l-au luat de pe lemnul crucii. Deasupra ei ard 9 candelă mari. Tot de aici sui pe niște trepte, cari conduc la biserica dela „Golgofta”. În partea stângă în zid se află mormintele lui Iosif și Nicodim din Arimathea, cari au îngropat pe Domnul. Prin zidurile acestea se află și locuințele călugărilor.

Pe pereți sânt puse icoane, la fiecare icoană se află câte o candelă. În mijloc e despărțământul răsăritenilor. În mijlocul acestui despărțământ se află o ridicătură de marmoră, despre care se zice că e centrul pământului. Frontul altarului sau iconostasul e înfrumusețat tare minunat cu icoane zugrăvite încă de pe timpul împăratului Constantin. Deasupra e scris în limba grecească: „Bu-

cură-te Sioane sfinte, maica bisericilor, locuința lui Dumnezeu, că tu ai luat întâiu iertarea păcatelor prin înviere”. Lângă altar se află tronul patriarchal, în dreapta și în stânga se află corurile. Din altar suind câteva trepte ajungi în refectorul călugărilor de rit oriental. De aici la Golgofta, cum se va vedea mai târziu.

În stânga dela despărțământul oriental e despărțământul catolic. Aici la intrare pe mână dreaptă se află o parte din columna, de care a fost legat Domnul nostru Isus Christos, când a fost bătut. La mână stângă se află organele, și mai în fund, aproape de altarul cel mare, se află tronul arhiepiscopului catolic de Ierusalim. Afară de acestă toate statele catolice europene își au dreptul acolo, având fiecare altarul seu. Între aceste altare am văzut și pe al Austriei. Toate altarele sânt foarte frumos decorate, și peste tot în acest despărțământ sânt foarte multe obiecte din metale prețioase, de aur, argint, cruci, potire sfesnice ș. a.

La mână dreaptă se află despărțământul Armenilor, care deasemenea e frumos împodobit.

Față în față cu toate aceste despărțăminte, în centrul bisericii celei mari se află o bisericuță mai mică, în care se află mormântul Domnului nostru Isus Christos. Aceasta e zidită din marmoră albă, și are 2 ferestre, prin cari se dă sf. lumină cum se va vedea mai la vale. În mijlocul bisericii se află apoi însuși mormântul Domnului, a cărui lungime este cam de 2 metri, și lărgimea de 80—90 cm. El e acoperit cu o lespede de marmoră albă, care pare a fi plesnită peste mijloc. Causa pentru ce se vede așa e următoarea: Un pașă turcesc venind odată ca să vadă și el sf. mormânt și văzând lespede aceea a cugetat, că i-ar fi bună lui pentru masă, s'a întors înapoi acasă poruncind unui argat, ca în ziua următoare să meargă și să i-o aducă. Peste noapte îngerul Domnului, se zice, că s'ar fi scoborit și cu degetul a tras peste mijlocul ei, așa încât a rămas ca-și-când ar fi crepată sau plesnită, ceea-ve văzând servitorul n'a mai luat-o.

Bisericuța are două despărțăminte. În despărțământul prim se află o bucată mare de peatră, care a fost răsturnată pe ușa mormântului.

Aci sânt 16 candelă, 5 ale catolicilor, 5 ale răsăritenilor, 5 ale Armenilor și 1 a Coptilor.

În despărțământul al doilea se află însuși mormântul Domnului. Deasupra lui ard 43 candelă, împărțite 13 la răsăriteni, 13 la catolici, 13 la Armeni și 4 la Copti. Înaintea bisericeții se află 6 sfesnice mari, 3 de o lature și 3 de alta, dintre cari două de marmoră sânt ale răsăritenilor, două de metal galben foarte frumoase ale catolicilor și două a le Armenilor. În perețele din front se află 3 icoane mari, cari representă învierea Domnului nostru Isus Christos.

În săptărâna patimilor Ierusalimul și biserica sf. mormânt sânt pline cu lume de creștini peregrini, veniți la locurile acestea sfinte. Începând din Vinerea mare până Sâmbăta mare pe la amiază, toate luminile din această biserică se sting, ear bisericeții, unde se află sf. mormânt, se sigilează din partea poliției turcești. Sâmbăta cam pe la amiază patriarchul răsăritean din Ierusalim vine la

(*) Biserica Coptilor încă e un fel de biserică răsăriteană.

biserică, se îmbracă în ornatele patriarhiale bisericești, și dimpreună cu mai mulți preoți și diaconi încunjură în cântări biserica de 3 ori. În urmă să desbrace de ornatele acestea și în prezența poliției turcești rupe sigilele de pe uși, intră la sf. mormânt, unde arde cu flacăra vine sf. lumină.

La luminarea aceasta își aprinde el luminările lui, dându-le apoi pe fereastra dreaptă la credincioșii răsăriteni, ear pe cea stângă la cei apuseni.

Imbulzeala și nădușala e foarte mare. Pe pereți se află paturi, în cari stau cei-ce pot plăti 10—30 fl.

La mână dreaptă se află niște trepte, cari conduc în etajul deasupra la biserica dela Golgofta.

La intrare în această biserică la mână dreaptă se află tronul împăratului Constantin, care e lucrat frumos din lemn.

În front sau în mijloc se află despărțământul răsăritenilor, la dreapta vin catolicii și la stânga Armenii. Unde se află altarele a fost crucea, pe care a fost răstignit Mântuitorul, sub altarul confesiunii răsăritene se află vre-o 34 de trepte, cari conduc în o peșteră sub altar, unde arde o candelă mică; aici se zice că a fost capul lui Adam. Miezina între catolici și răsăriteni o formează columnele, cari țin biserica. Armenii sânt despărțiți prin un perete de sticlă. Toate despărțămintele de aici sânt foarte frumos împodobite. (Va urma).

Țeara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Mureș

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Pe valea Ierii.

Dela Vidolm în jos valea Ariesului continuă a ne prezenta priveliști romantice. La stânga se deschide valea Ocolişelului, pe care în sus, la o depărtare bunicică, e așezat satul Ocolişel sau Ocolişul-mic. Mai în jos, tot pe partea stângă, dăm de un alt riulet, care își repezeste cu iuteală undele sale în alvia Ariesului. Este **valea Ierii**, cel mai mare afluent al Ariesului. Pe malul lui în sus duce o cale bună, pe care urmându-o trecem pe la comuna Surduc, prin o regiune frumoasă, alcătuită de pereți de stânci păduratici.

Dela Surduc în sus valea începe a se lărgi și în curând sosim la cea mai însemnată localitate de aici, la **Iara**. Ea are 1576 de locuitori, Români și Unguri, cam în număr egal. Între ei sânt mai mulți industriași, cu deosebire olari. Oalele dela Iara sânt vestite în toată împrejurimea; ele se pregătesc din lutul roșu, ce se află în cantități însemnate pe valea Ierii.

Posiția Ierii ne prezintă o panoramă frumoasă. Valea largă în vatra căreia e așezată Iara, este împrejmuită jur împrejur de o frumoasă cunună de dealuri, pe la poalele cărora în gura văilor laterale, se zăresc câteva sate apropiate. Între aceste este, pe partea dreaptă a văii comuna **Čacova**, unde pe o stâncă dăm de zidurile surpate și părgănite ale unei cetăți. Mai în sus aflăm în calea noastră comuna **Băișoara**. Pe valea ei, ce se deschide la dreapta, dăm de frumoase peisajuri alpine și de începuturi de băișaguri.

Monumentul cel mai însemnat din valea Ierii, un monument din trecut, este ruina de cetate, ce se află pe teritoriul comunei Săcel.

Dela Băișoara apucăm la dreapta (pe malul stâng al apei) pe la moara, numită, Moara-de-pădure. Nu peste mult sosim la ruinele de cetate, cari se ridică pe culmea unei stânci de pe malul apei, în față cu gura pârăului Hudii, care se varsă de cealaltă parte în valea Ierii. Înspre apă stânca are laturi prețipite, pe când de cealaltă parte, pe unde a fost intrarea, locul e plan. Cetatea aceasta se vede a fi fost mai mare ca cea dela Cacova și zidurile îi sunt mai bine conservate. Ele însă se luptă cu nimicirea, mereu risipindu-se și în mijlocul împrejurimii tăcute și lipsită de locuințe omenești, ele ne înfățișează un frumos peisagiu, ce poartă timbrul tristeții.

Cetatea aceasta e veche, dar' n'a jucat rol mai însemnat în trecutul Ardealului. Ea exista deja pe la începutul veacului al XV-lea, ear' în jumătatea a doua a veacului al XVI-lea se crede că a format proprietatea guvernatorului Ardealului, Gheți (Gézi).

Spre mează-noapte răsărit dela cetate, se nalță până la 906 m. *Piatra-mare*, cu părți stâncoși și de culoare roșietică.

Valea Ierii isvorește în partea de câtră apus a Netedei (Muntele-mare) și curge întâiu spre mează-noapte-răsărit paralel cu Someșul-rece, apoi făcând o mare cotitură își schimbă direcțiunea spre meazăzi răsărit, și se îndreaptă astfel spre Arieș. Cursul ei are forma unui uriaș V, întors cu unghiul ascuțit spre mează-noapte, asemănându-se în privința aceasta cu râul Buzeului, din colțul de mează-zi răsărit al Ardealului.*

În lăuntrul unghiului format de valea Ierii se înalță muntele *Hăleri* sau *Vlahi*, numit astfel dela satul Vlahi, aflător la poalele lui. Aici se află domeniul familiei Andrassy, cu vile și ciutărie.

Locuitorii de pe valea Ierii sunt Români, numai în Iara se află și Unguri. Ei se ocupă cu economia de câmp și de vite și cu pădurăritul. Portul lor se aseamănă încâtva cu cel din Ocolişul-mare și jur, dar' se vede a fi influențat de gusturi străine.

Astfel pălăriile sunt mai mici ca cele ale Ocolişenilor; găvălia lor e împodobită cu murună, făcută din mărgelile mici, albe sau colorate, ear' pe pălărie în jos atrnă panglici late cu flori; pe pieptare se pune multă irhă (poită) roșie, ear' pe cioareci se vede dealungul un șinor îngust. La femei cămășile sunt unele cu ciupag și altele fără ciupag, ear' la mâneci au fodori mici; unele poartă laibere strîmte, negre, de «barșon» (catifea). Cele mai tinere au început să poarte și rochii, peste cari își pun cătrințe. În picioare unele poartă cisme roșii, cu virtul ascuțit și încovoiat, din care pricină se și numesc «cisme cu giurguiu».

(Va urma)

*) Vezi: *Teara noastră*. Partea I. Descrierea Ardealului spre mează-zi dela Murăș, Sibiu, 1894. pagina 248.

CRONICĂ.

Scandal patriotic în ziua onomastică a Monarchului. Din Teaca ni-se scrie: „În jurul acestui orașel de vre-o 2 săptămâni sunt așezați vre-o 50—70 gendarmi, cari urmăresc un vestit hoț Györffi Mozes. Dar' isprava lor e să facă volnicii în contra nemaghiarilor, nu să prindă hoții, cari sînt spaima paucicilor locuitori. O volnicie de ale lor au dovedit și în ziua onomastică a Împăratului, în 18 August. Sași din Teaca au sărbătorit în mod solemn această zi, arborat-au și steaguri unguerești pe edificiile șco-

lare, conform celei mai noue ordinațiuni ministeriale. După amiază au eșit cu toții la aleile orașenesc. Alături cu paucicii Sași, au eșit și volnicșii Unguri în frunte cu oficerul gendarmilor. Musica pompierilor sași delecta publicul. Ungurii cu volnicșii oficer nu voiau însă să audă musica pompierilor sași, ci doriau a Țganilor. Fruntașii sași s'au opus acestei obrăznicii. Și scandalul a fost gata: volnicșii oficer îndată a sflat trădare de patrie și cât bați în palme a poruncit arestarea mai multor fruntași sași, și legându-i ca pe niște hoți, i-a exortat până la pretură. Abia aici i-a eliberat pretorul. Contra acestei volnicii barbare, Sașii au intentat proces. Ce va fi rezultatul nu știu, căpăta-vor frații sași satisfacțiunea cuvenită? E cu greu de crezut. Se vede, că Ungurii nici chiar în ziua de bucurie a Monarchului nostru, nu se pot desbrăca de revoltătorul lor șovinism“.

Școală de agricultură. Dela direcțiunea școlii de agricultură din Herestrău-București ni-se trimit următoarele informațiuni:

În ziua de 5/17 Septemvrie a. c. se va ține la școala centrală de agricultură din București examen pentru ocuparea a 22 stipendii ale statului român și mai multe locuri de solventi pentru anul școlar 1898—1899.

Condițiunile de admitere la examen sînt:

a) să aibă etatea de cel puțin 16 ani impliniți (dispensă de etate nu se admite);

b) să fi terminat cel puțin 4 clase gimnasiale, clasice, reale sau un alt curs echivalent.

Absolvenții cu 8 clase gimnasiale și acei cu testimoniul de maturitate se primesc fără examen;

c) să fie sănătos și de o constituție robustă, care se va constata de medicul școlii.

Cererea de înscriere se va adresa de-a dreptul direcțiunei școlii centrale de agricultură, București, cel mai târziu până la 4/16 Septemvrie. Ea va fi subscrișă de părintele sau tutorul candidatului când este minorean, ori de el însuși când este majorean, și va fi însoțită de actul de naștere, de vaccinare și de certificatul studiilor cerute.

Informațiuni mai detaliate se se ceară la direcțiunea școlii.

România la congresul istoricilor din Haag. În legătură cu festivitățile de facoronare se va ține la Haag și un congres internațional al istoricilor. România va fi reprezentată prin d-nii Urechă și Xenopol, profesorul universitar din Iași, cari se zice, că vor ține o conferență despre starea apăsătoare a Românilor din Ungaria.

Monumentul lui Radu Negru. Cetățenii din Câmpulung au ridicat în mijlocul vechiului și istoricului lor oraș un monument frumos pentru Radu Negru, voevodul Țerei Oltului, care a întemeiat Muntenia (România fără Moldova). Monumentul e turnat în bronz de artistul Mirea. Sărbarea desvélirei monumentului s'a făcut cu mare paradă în 15 August. Dl Gr. Tocilescu, reprezentând universitatea din București a ținut o conferență istorică despre Radu Negru. Orașul a fost foarte frumos împodobit.

Maghiarisarea numelor. O foaie unguerească publică un raport al vestitului Jidan Telkes (fost mai nainte Rubin) Simon, în care arată sporul făcut cu maghiarisarea numelor în jumătatea primă a anului 1898. Cu totul și-au maghiarisat numele 2762 de... Ddpă confesiune au fost 1133 rom.-cat., 1108

Jidani, 197 gr.-cat., 45 gr.-or., 162 laterani, 98 reformați și 6 unitari. De ce naționalitate au fost acestia, nu se spune. Pe acei nefericți Români, cari și-au lăpădat străbunul nume pentru unul, pe care numai cu scârbă îl poți rosti, trebuie să-i căutăm între cei 242 gr.-or. și gr.-cat. Știut este însă, că și Ruțenii cei amărțiți sînt gr.-cat. și Sărbii gr.-or. Dacă ne uităm și la aceea, că cei cu numele maghiarisate 1032 an fost slujbași la tren și 548 copii nevraștnici, între cari sînt acei puțini Români, cărora li-s'au pus cuțitul maghiarisării în piept, putem fi mândri de membrii națiunei noastre, care n'are lăpădături de aruncat peste gard.

„Cetatea“ dela Roșia. Una dintre cele mai interesante monumente a măriei romane în Munții-Apuseni — a dispărut. O societate străină de întreprinzători a primit dreptul de a o exploata și de a o arunca în aer cu dinamit. Astfel suvenirea de două mii de ani a străbunilor va trebui să se plece capul în fața veciniceii sete de aur a veacului nostru.

Medalii comemorative. În numărul trecut am amintit, că Împăratul a întemeiat 3 medalii pentru soldații și funcționarii, cari au servit dela 1848 încoace. Foile unguerești își fac și cu prilejul acesta de cap, strigând în gura mare, că Împăcatul a săvîrșit o faptă nelegală, când a dat poruncă pentru aceste medalii, pentru-că Maghiarii nu-l cunosc pe el din 1848, fără numai din 1867. Nu-i vorba, medaliiile se vor împărți, și avem nădejde, că vor împodobi pieptul multor fosti soldați români, dar' totuși e prea mare obrăznicia foilor unguerești, cari mereu se laudă, că sînt cele mai credincioase Împăratului, și pe noi mereu ne hulesc, că sîntem trădători.

O comună în flacări. În 21 l. c. un foc grozav a izbucnit în comuna Vista, de lângă Cluj. Focul a izbucnit la amiază și a durat până seara târziu. Abia cu ajutorul pompierilor din Cluj, cari au grăbit la fața locului, s'a putut stfoge. Jumătatea comunei a ars, dimpreună cu toată recolta câmpului, ce era îngrămădită în sat. Paguba e foarte mare și miseria oamenilor e extremă.

Apelație. Membrii români ai congregației comitatului Arad, după-cum aflăm în „Trib. Poporului“, vor face o strașnică apelație, împotriva hotărîrilor trase de pîr, ce majoritatea dușmanilor pungei poporului, le-au luat în adunarea dela 22 August. Ne mai pomenim jaf cu averea Românilor din comitatul Aradului, va fi vestejit după-cum se cuvine, ear' trântorii cari votează aruncuri peste aruncuri vor fi încondeiați de așa, după-cum faptele-i arată.

Un jude de tribunal închis. Procurorul de stat Mákk și cu judele de tribunal Roth din Chichinda-mare s'au duelat (bătut în săbii). Tribunalul din Seghedin i-au condamnat pe amîndoi la 15 zile temniță. Zilele acestea au și intrat în temniță. Frumoasă pildă de cinstirea legilor!

Strivit a fost în săptămîna trecută băiatul de 4 ani al băiașului Nicolae Leterna din Roșia-de-munte, când s'a jucat lângă șteampurile, cari nu umblau. Suindu-se pe roată, aceasta s'a învîrtit cu băiatul și apucându-l sub ea l-a zdrobit.

„Eu mi-s, ese și sânt Român,
frumoasa poezie a dlui Dariu, a fost pusă pe
note de dl Traian Brătescu, conducător de
cor în Bistrița. Ea e armonisată pentru 4
voci bărbătești în tempo de horă. Compoziția
e foarte ușoară. Doritorii să se adreseze la dl
Traian Brătescu, care pentru 25 cr. plus
10 cr. porto o trimite ori-cui.

Faptă bună. Din Răchitova ni-se scrie:
Un credincios din comuna noastră cu numele
Măxim Stan, a ridicat o cruce de marmoră
albă în fața sfintei noastre biserici, în valoare
de peste 300 fl.

Acest om religios, cu fapta lui deamnă
de imitat nu numai că și-a împlinit o dato-
rință creștinească, dar a înfrumusețat prin
această cruce și comuna noastră, care a rămas
mult îndărăt de alte comune învecinate.

A. M.

*Deputați români la universita-
tea săsească.* Ni-se scrie din Orăștie: Cer-
cul electoral din fostul „scaun“ al Orăștiei, la
30 August n. a ales deputat pentru universi-
tatea săsească din Sibiu pe dl Laurian Ber-
cian, funcționar la „Ardeleana“, care și mai
înainte a reprezentat acest cerc. Mandatul
sună pe anii 1898—1900

— În *Sebeșul-săseșc*, precum aflăm, a
fost ales dl Dr. St. Păcurariu, avocat în Sibiu.

În atențiunea învățătorilor. Pos-
tul învățătoresc la școala populară gr.-cat.
din Sibiu, devenit vacant prin pensionarea
învățătorului Romul Simu, este curentat din
partea Prea Venerabilului consistor arhiepiscopesc
de Alba-Iulia, cu termenul de 20 Sep-
temvrie st. n. a. c., pe lângă următoarele emo-
lumente: Salar anual de 500 fl. v. s. din
cassa fondului școlar, care se solvește în rate
lunare anticipative; 40 fl. v. s. relut de lemne
pentru învățător pe fiecare an; drept de cun-
cuenalii conform legii și locuință liberă în
edificiul școlii. Alegerea se face în mod pro-
visor pe timp de un an, după care, dacă
învățătorul ales va corespunde în toate pri-
vințele chemării și datorințelor sale, va fi
numit definitiv. Dela învățător pe lângă cua-
lificațiunea prescrisă de legile în vigoare se
cere și praxa pomăritului; el va fi dator a
instrua în cântările bisericesti tinerimea școlară
gr.-cat. dela diferitele institute de învățământ
din loc, a forma cu aceia cor în Dumineci și
sărbători și a cânta la sf. liturghie; a conduce
și corul de bărbați și în toate cazurile de
lipsă a fi de ajutor cantonului mai ales la înor-
mări mai solemne. Concurenții cu cuno-
ștințe musicale vor fi preferați. — Atr. g. aten-
țiunea învățătorilor nostri asupra acestui post.

Sibiu, în 1 Septemvrie 1898.

Pentru presidiul senatului școlar parochial:
Nicolae Togan, cooper. paroch.

Un pas înainte. Cetim în „Trib.
Poporului“: În ședința comitetului comuni-
tății de avere al fostului regiment confinar
banatic, ținută la 11 August a. c., s'a pre-
sentat un proiect, care în întregimea sa a fost
primit. E vorba de întemeierea unei școle
industriale, al cărei scop ar fi de-a instrua în-
vățăceii practice și teoretice astfel, ca ei să fie
în stare a presta servicii de lucrători, con-
ducători într-o făuriște, lăcătărie, strugărie,
topitoare și tâmplărie. Instrucțiunea practică
și teoretică va dura patru ani. Școala se va
întemeia în comuna Bârssa, pe lângă fabrica
membrului comitetului comunității Ioan N.
Schramm, care posedă și o moară, unde ti-

nerii își vor pute însuși morăritul superior.
În internatul ce se va ridica, se vor primi
vre-o 50—60 de învățăcei. De altmintelea
e și sosită vremea, ca să se ducă în îndepli-
nire ideea începută de cătră neuitatul gene-
ral Traian Doda, primul președinte al comu-
nității de avere al fostului regiment banatic.

Porci sălbatici. În ziua de 11 Au-
gust, un pădurar din pădurea Voronei, județul
Botoșani, în România, dete pes'e o visuină cu
vre-o 3 porci mici sălbatici. Vrând să-i
iee, acestia au început să țipe și în același
timp se auzi un șgomot mare spre ogorul din
marginea pădurei. Pădurarul se sui repede
într'un copac și îndată sosesc la visuină doi
porci în lungime de aproape 2 metri. Având
pușca la el, trase în întâritate animale; dar'
de emoțiune nu putu lovi pe nici unul, ci
numai le gonî. După o jumătate de cias,
pădurarul se coborî jos și o levă la sănătoasa.

Milioane fumate. Direcțiunea mo-
nopolului de tutun publică o interesantă sta-
tistică despre enorma cantitate de tutun ce
s'a consumat în țeara noastră dela începutul
lui Ianuarie până la sfârșitul lui Iunie. În
decursul acestor șese luni în Ungaria s'a con-
sumat tutun în valoare de peste douăzeci și
patru milioane fl. rini.

„Albina“. Din minunata revistă enci-
clopeditică populară „Albina“, care apare în
fiecare Duminecă în București, am primit nr.
46 cu un cuprins variat. Dintre articoliile pu-
blicate în acest număr cităm: Nicolae Bălcescu,
Lupta dela Vadul-Călugărenilor, Necesitatea
asilurilor de copii mici, Coloriile școlare, Isus
ca învățător, Causa sărăciei sătenilor etc.
etc. Ca ilustrațiuni sânt date icoana lui
Nicolae Bălcescu și Biserica sf. Isac din Moscva.

Fericiți Ungarie. Emigrările din
țeara noastră devin din ce în ce mai îngriji-
toare. Nu numai Slovacia din Ungaria și Ro-
mânia din Ardeal, dar au început chiar și
familii neașe ungurești a emigra la America
din centrul țerei ungurești. Acesti nenorociți
după-ce vîd că țeara-mamă nu mai e în
stare să-i susțină își vîd ce au pe preț de
nimic și își iau catrafusele să caute alte țări
mai bune. Zilele aceste gendarmeria din Raab
a deținut o mulțime de emigranți, transportân-
du-i earăși la locul de unde erau.

Vulpe turbată. În luna aceasta s'a
arătat pe hotarul comunei Meșendorf (comit.
Târnavă-mare) o vulpe turbată, care a făcut
mare pagubă în ciurda comunei, mușcând și
sgăriind 15 vaci. Până în săptămâna trecută
au turbat două vaci. Vulpea a cercat să muște
și pe vâcar, acesta însă ajutat de tovarășul
lui au omorît-o. Secționându-o (belindu-o) s'a
constatat, că a fost turbată.

Resmiriță de femei. În Sent-Ha-
romșag din comit. Târnavă-Arieș au făcut femeile
o revoluție, pentru-că cu prilejul comasării
li-s'au părut, că li-se face nedreptate bărba-
ților lor. Sub comanda femeiei Beldi s'au
năpustit asupra primarului, care abia a scăpat
la Nyarad-Sereda, de unde s'a întors cu gen-
darm, cari păzesc acum satul. Muierile sînt
toate Unguroaice.

Veigăș din nebăgare de seamă.
O întâmplare înspăimântătoare s'a petrecut
zilele trecute în comuna Stoenști-Palanga din
județul Ilfov.

Doi copii, numiți George Ioan Dobre și
Dumitru R. Dobre, se jucau împreună. Cel
dintâiu avea în mână o armă a tatălui seu,
pe care pe furis o luase din casă. Tot jucân-
du-se, arma din mînă lui George Dobre a
luat foc și descărcătura a lovit drept în piept
pe celalalt nenorocit copil, care a și rămas
mort pe loc.

La azul detunăturii, întreg satul a
alergat înspre locul acela, unde cu groază au
găsit întins pe drum cadavrul nenorocitului
copil, scaldat în sînge.

Micul criminal din nebăgare de seamă,
îngrozit de fapta pe care o săvîrșise, a fugit
țipând spre casa părinților sei.

Prețul bucatelor.

Grăul s'a vîndut în Sibiu cu 7 fl. 50—
8 fl. 50, în Făgăraș cu 7 fl.—7 fl. 50 de hl.,
în Cluj cu 8 fl. 50—9 fl. 20, în Arad cu 8 fl.
50 de maje. Săcara în Sibiu și Făgăraș cu
4 fl. 40—5 fl., în Cluj cu 6 fl. 50 (e lipsă de
marfă), în Arad cu 7 fl. 50 de maje. Orzul
în Sibiu cu 3 fl. 50—3 fl. 80, în Făgăraș cu
4 fl.—4 fl. 25, în Cluj cu 5 fl.—6 fl., în
Arad cu 7 fl. 50 de maje. Cucuruzul în
Sibiu cu 4 fl. 30—4 fl. 70, în Făgăraș cu
4 fl. 50—4 fl. 75 de hl., în Cluj cu 5 fl. 80—
6 fl., în Arad cu 8 fl. 50 de maje. Ovăsul
în Sibiu cu 1 fl. 70—2 fl. 20, în Făgăraș cu
2 fl. 20—2 fl. 40 de hl., în Cluj cu 4 fl. 60—
5 fl. (e mult în trg), în Arad cu 7 fl. 60
de maje.

Loc deschis. *)

Provocare.

Domnii, la cari se află coale de
abonament la „Comptabilitatea dublă“
de dl Clemente Hosszu, comptabil la
„Sătmareana“ în Seini, sînt rugați ca cel
mult până în 18 Septemvrie a. c. să bine-
voiască a le retrimite cu ori-ce resul-
tat, la adresa tipografiei „Aurora“ în
Gherla (Szamosujvár).

Dej, la 24 August 1898.

Florion Hatoș,

cassar la inst. „Someșana“

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu
primește răspunsuri.

R Î S.

Pălăria Țiganului.

*Danciul Țiganului se amesteca și
el bucuros printre oameni, adevă printre
Români. Odată îl întrebă niște Români,
că are dada lui haine de sărbătoare.
Cum se nu, răspunde danciul, are un
clop (pălărie) nou nouț, găsit la jupânul
Ițig în podul, unde se culcă gămile,
deasupra cocinei de porci, acolo l-au
aflat, prin noue poduri aruncat și de
șapte găini spurcat, dar când l-a cercat
să vadă, că bun îi este, era gata să treacă
până jos, de nu era dada mai șolduros.*
Împart. de G. R. Șeitineanu.

POSTA REDACȚIEI.

Ab. nr. 4519. Cele trimise nu se pot publica
decît ca inserat, pentru care trebuie plătit. Urmează
scrisoare.

P. N. în Hs. în nr.ii viitori, avînd mult material.

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Balteș.
Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe
acțiuni: V. H. Dressnandt.

Călinarul săptămânei.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele
	Duminea a 13-a d. Ros., gl. 4, sft. 2.	rés. ap.	
Dum.	23 Muc. Lup	4 Rosalia	5 28 6 32
Luni	24 Muc. Eutihie	5 Laurentiu	5 30 6 30
Marti	25 A. M. Bartolom.	6 Magnu	5 31 6 29
Merc.	26 M. Adrian și Natalia	7 Regina	5 32 6 28
Joi	27 Cuv. Pimen	8 (+) N. Mar.	5 34 6 26
Vineri	28 Cuv. Moise Arapul	9 Gorgonie	5 36 6 24
Sâmb.	29 (+) Tăter. Cap. S Ioan	10 Nic. Tol.	5 38 6 22

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Luni, 24 August: Geoagiul-de-jos. Cristurul-sécuesc (până în 26 tirg de oi). Zeteleaca.

Mercuri, 26 August: Gherghio-Sân-Miclăuș.

Mercuri, 26 și Joi, 27 August: Șilimeghiu.

Joi, 27 August: Dobra.

Vineri, 28 August: Ciuc-Sepviz, Făgăraș, Macfalău, Oradea-mare.

Vineri, 28 și Sâmbătă, 29 August: Panticeu, Spermezău (Ispánmező).

Sâmbătă, 29 August: Drașov, Vorumloc.

Duminea, 30 August: Cristurul-sécuesc (24, 25 și 26 tirg de oi, 27, 28 și 29 tirg de vite), Galgó.

A apărut la

„Tipografia“, soc. pe acțiuni în Sibiu.

Cartea Stuparilor săteni de Romul Simu, învățător.

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

Editura și proprietatea

„Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Prețul 35 cr. plus portul postal.

Reuniunea agricolă prin edarea acestei cărți folositoare a umplut un gol adânc simțit în literatura stupăritului. Broșura este scrisă de un fruntaș învățător, stupar priceput. Ea tratează pe scurt tot de ce are trebuință un stupar. Se recomandă cu deosebire ca premii pentru școlile noastre de tot soiul.

Se vinde la

„Tipografia“,
societate pe acțiuni în Sibiu.

Fabrică de săpunuri fine în Orlat.

Nu e încă destul de cunoscut, că în țeara noastră este o fabrică, fabrica chimică a domnului

[624] 24—42

Dr. H. Schielbach în Orlat,

care se ocupă cu fabricarea săpunului de toaletă și de parfumerii și produce numai marfă curată, care se poate compara cu ori-ce altă concurență. De aceea

e de mare preț

dacă p. t. publicul face o încercare și se convinge de bunătatea acestor fabricate. Săpunurile de toaletă sunt, în urma compoziției lor, foarte fine și binefăcătoare pentru piele. Se pot cumpăra din cele mai multe localuri de boltă ale Sibiiului.

Pentru cei-ce se interesează e de însemnat, că la librăria „Tribunei“ este expusă pentru comercianții din afară o colecțiune de mustre de săpunuri dela Orlat.

„ARIEȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

înființată de 11 ani

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyostorda).

1. Primește depunerile spre fructificare, atât dela particulari, cât și dela corporațiuni cu 6%, dacă banii depuși nu se scot în timp de un an, sau în timp și mai îndelungat, solvind în cazul acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute pe timp mai scurt sau nedeterminat încă se dau 6%, dar darea erarială are să o solvească deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica ori-când. Sume mai mari sînt de a se însinua spre abdicere prealabil și anumit, sume: dela 100 până la 500 fl. cu 15 zile, dela 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și dela 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițînd starea cassei, depunerile se răsplătesc îndată și fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face și prin postă și se resoalvă cu reînțoarcerea ei.

2. Acoardă credit pe lângă cambii și obligațiuni cu caventi.

3. Dă împrumuturi pe lângă siguranță ipototecară și pe efecte.

4. Acoardă credite fixe pe lângă întabulare pe realități și case.

5. Și cumpără spre scopul plasării efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

Turda, în 21 Aprilie 1898.

[1019] 39—60

În numele direcțiunii:

Iuliu Bardosy, președinte.

Ioan Mesaroș, vicepreședinte.

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe dinafară se nu confundă cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină Atycelen.

Gustav Moess,

[480] 26—

fabrică de casse în Sibiu,
strada Poplăcii-mare Nr. 8.

Se caută doi învățacei,

care posed și limba maghiară, în
neguțătoria de manufactură a lui
George Ivașcu din Abrud. [1599] 3-3

Cu toată stima
George Ivașcu.

Pășune de oi pentru iarnă.

400 jugere pământ se dau în
arândă și 100 care de fân se află de
vânzare în hotarul Crișului (Keresd),
comitatul Târnava-mare, posta ultimă
Dános și stațiunea cea mai aproape tot
Dános. Condițiunile de plată foarte fa-
vorable. [1640] 1-2

George Bloos,
proprie ar.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu
se află de vânzare opul premiat și publicat de
„Asociațiunea transilvană pentru literatura ro-
mână și cultura poporului român“

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de
Ioan Pop-Retegeanu.

Acest op, care se extinde pe 216 pagine, cu-
prinzând cele mai frumoase povești și la urmă
o însemnare a provincialismelor, costă numai
50 cr. plus 10 cr. porto.

A apărut și se află de vânzare la Librăria
„Tipografiei“, societate pe acțiuni în Sibiu:

Lupta pentru drept

de

Dr. Rudolf de Jhering

traducere
de

Teodor V. Păcățian.

Prețul 1 fl. v. a.

Această carte ar trebui să o citească și studieze

fiecare Român,

luptător pentru

dreptul național.

La librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni
în Sibiu se vând:

Operele preotului Kneipp:

Sfaturi

asupra

sănătății copiilor sau îngrijirile

ce trebuiesc date copiilor bolnavi și sănătoși.

Prețul 1 fl. v. a.

Precum și

CURA DE APĂ.

Cum trebuie să trăiești.

Testamentul meu și Conferențe publice.

Prețul 1 fl. 50 cr.

Pentru „Tipografia“, societate pe acțiuni: V. H. Dressandt.

„Cassa de păstrare în Mercurea“, societate pe acții.

Primește depuneri spre fructificare sub următoarele condițiuni:

1. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.
2. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 3 (trei) luni cu 5 $\frac{1}{2}$ %.
3. Depuneri făcute de biserici, școli, corporațiuni culturale, ori cu scop de bine-facere cu 6%.

Permițând starea cassei, depunerile se replătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri, la cerere se trimite ori-și-cui gratuit.

Depuneri, ridicări și anunțări se pot face prin postă și se resolvă cu reîntoarcerea ei.

Direcțiunea

„Cassei de păstrare în Mercurea“,
societate pe acții. [243] 9-10

La Librăria „Tipografiei“, societate pe acțiuni în Sibiu se află tot felul de

cărți școlare,

precum și tot felul de recuizite de scris, pene, tocure, cerneluri diferite colori,
diferite ceruse, de desemn, caiete pentru limba română și germană, pentru
comput, dictando, hârtie de desemn, diverse, gumi, liniale, călimare.

Comandele se efectuează cu cea mai mare acuratețe și promptitudine.

Pentru numeroase comenzi invită

Librăria „Tipografiei“, societate pe acțiuni în Sibiu.

CRISĂ MARE!

New-York și Londra nu au cruțat nici continentul european și o mare fabrică de
argintării s'a simțit îndemnată a desface proviziunea sa mare numai pe lângă o mică remu-
nerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu imputernicit Expedez
deci ori-și-cui obiectele următoare pe lângă simpla remunerare de fl. 6.60 și anume:

- 6 cuțite fine cu tăiș veritabil englez,
- 6 furculițe de argint patent american dintr'o bucată,
- 6 linguri de argint patent american,
- 12 lingurițe de argint patent american,
- 1 lingură pentru supă, de argint patent american,
- 1 lingură pentru lapte, de argint patent american,
- 2 pahare pentru ouă, de argint patent american,
- 6 tave Victoria englezești,
- 2 feșnice frumoase de masă,
- 1 sită pentru ceai,
- 1 lopătică pentru zahăr pisat.

44 de bucăți la olaltă numai fl. 6.60.

Toate aceste 44 de bucăți au costat mai înainte fl. 40 și se pot căpeta acum pentru
prețul minimal de fl. 6.60. Argintul patent american este un metal cu totul alb, care își
păstrează culoarea timp de 25 ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mă oblig prin aceasta în public, a retrimite banii fără nici o împedecare tuturor cărora
nu le convine marfa. Nimeni să nu lase deci prilejul acesta admirabil și să-și procure
splendida garnitură, care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de nuntă și ocaziune

precum și pentru toate gospodăriile mai bune

Se capătă numai la

[1614] 2-5

A. Hirschberg,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent

Viena, II., Rembrandtstrasse 19/7. — Telefon nr. 7114.

Expediția în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticipația sumei.

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de-alături (metal igienic).

Extras din scrisorile de recunoștință:

Stimate dle! Sunt foarte mulțumit cu garnitura. Vă rog să mă trimiteți trei garni-
turi de aceste la adresa cumnatei mele br. Nyáry nasc. Somogyi la Szántó.

Pilis.

Br. Iuliu Nyáry.

Primind expediția sunt mulțumit. Vă rog încă de o splendidă garnitură de fl. 6.60.

Cluj.

Baronesa Bánffy.

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.